

Handläggare: Magdalena Bosson
Region Ytterstad
Ledningen & Stab
Tel: 508 26 360
magdalena.bosson@gfk.stockholm.se
Dnr 2003-511-1809

2003-05-15

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Stormarknader eller närbutiker? Svar på skrivelse från Mats Rosén (kd) och Björn Nyström (kd)

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden godkänner gatu- och fastighetskontorets utlåtande som svar på skrivelsen.

Olle Zetterberg

Solveig Svedgård

SAMMANFATTNING

Mats Rosén och Björn Nyström, båda (kd), tar i en skrivelse upp frågan om stormarknader och närservice. Förslagsställarna vill bl a att kontoret tar fram en djupare analys för att utröna sambanden mellan bilanvändning och påverkan på utbud av närservice.

Kontoret har ett tydligt uppdrag att arbeta för att värna och skapa förutsättningar för fortsatt god service i de små lokala centrumen. På samma sätt är frågan om lokal service vid byggande av nya områden central. Kontoret har härutöver också uppdraget att ta fram mark för etablering av lågprisvaruhus i syftet att bida till en ökad konkurrens och prispress av matkostnaderna. Flera olika insatser sker inom kontoret och i samarbete med andra förvaltningar för att genomföra dessa uppdrag.

Kontoret anser dock att det utredningsarbete för förslagsställarna kräver inte faller inom ramen för kontorets uppdrag utan är en renodlad näringslivsfråga samt mer lämpar sig för utredningsinstitut att genomföra.

W:\gfk.yourvoice.se\work\2003-06-10\Tjut\35.doc

Bilaga: Stormarknader eller närbutiker? Skrivelse från Mats Rosén (kd) och Björn Nyström (kd)

Frågan om handelns och servicens utveckling i respektive stadsdel bör ha sin naturliga plats i det lokala utvecklingsarbete som stadsdelsförvaltningarna skall initiera.

UTLÅTANDE

Bakgrund

Mats Rosén och Björn Nyström, båda (kd), tar i en skrivelse, bilaga, upp frågan om stormarknader och närservice. Bakgrunden är en rapport från Väg- och transportforskningsinstitutet som kommer till slutsatsen att ökad bilism medför utarmning av lokal service.

Utifrån detta och utifrån förslag om trängselavgifter, höjda parkeringsavgifter m.m. vill förslagsställarna att kontoret tar fram en djupare analys för att utröna sambanden mellan bilanvändning och påverkan på utbud av närservice. Resultatet till en sådan studie skall enligt skrivelsen ligga till grund för förslag om etableringar och övrigt serviceutbud i stadsdelarna.

I skrivelsen efterfrågas statistik på genomsnittligt inköp av dagligvaror per stadsdel, åtgärdsprogram inom respektive stadsdel för att öka mångfald av butiker och service, uppdrag att beräkna miljö- och samhällsekonomiska effekter av att hushållen ökar eller minskar sina inköp i närområdet samt att kontoret föreslås initiera allmänna möten där förslag till ökad butiksmångfald presenteras.

Kontorets synpunkter

Stockholms näringsliv och serviceutbud är stort och differentierat i såväl centrum som ytterstad. Inflyttningen till staden samt tillkomsten av nya arbetsplatser och bostäder påverkar och förändrar ständigt underlaget för serviceutbudet. Handel är dessutom en snabbt skiftande verksamhet som svårligen låter sig planeras fram från det allmännas sida. Staden kan dock på olika sätt bidra med att skapa förutsättningarna.

Det finns för närvarande en stor investeringsvilja inom detaljhandelssektorn i Stockholm. Särskilt gäller det lågprishandel och utbyggnad av de större centrumanläggningarna. Även inom jourlivs och bensinstationernas dagligvaruavdelningar har en snabb utveckling skett. Under senare år har också många små livsmedelsbutiker startat.

Under 80- och 90-talet har en genomgripande strukturomvandling av detalj- och dagligvaruhandel skett. Inkomstökning och teknologisk utveckling är grundläggande drivkrafter bakom denna strukturomvandling. Välfärdsökningen har bl a påverkat handeln genom att kunderna efterfrågar ett bredare sortiment vilket också bidragit till en allt snabbare etablering av lågprisvaruhus och stormarknader.

Även andra faktorer som att tillgängligheten av varor t ex via näthandel eller livsmedelsförsäljning i bensinmackar och kiosker ökat, samt ökad

rörlighet genom ökat bilinnehav påvekar handeln. En annan viktig orsak till strukturomvandlingen är att kvinnor i större utsträckning än tidigare förvärvsarbetar. Detta har gjort att inköp som tidigare skedde under dagtid idag sker på kvällar och helger, och därmed har även platsen för handeln oftast förändrats.

Väg- och transportforskningsinstitutet har i flera rapporter studerat konsekvenser av dagligvaruhandelns strukturomvandling samt inköpsmönster bl a i södra Stockholm. Slutsatserna är att vissa människor föredrar butiker i bostadsområden och är villiga att betala för den tjänsten. Andra föredrar att använda bilen och åka till en stormarknad med lägre priser. Detta ställer frågan om utformning av boendemiljöer och transportsystem på sin spets menar utredarna och drar slutsatsen att det finns effektivitetsvinster att göra i form av bättre anpassning mellan utbud och efterfrågan om individer och hushåll kan välja bland ett större urval av boende- och trafikmiljöer.

Gatu- och fastighetskontorets uppdrag

Kontoret har ett tydligt uppdrag att arbeta för att värna och skapa förutsättningar för fortsatt god service i de små lokala centrumen. På samma sätt är frågan om lokal service vid byggande av nya områden central. Kontoret har härutöver dessutom uppdraget att ta fram mark för etablering av lågprisvaruhus i syftet att bida till en ökad konkurrens och därmed prispress av matkostnaderna.

Som underlag för detta arbete har kontoret tillsammans med stadsbyggnadskontoret utarbetat en långsiktig servicepolicy för Stockholms ytterstad. Kommunfullmäktige godkände i april 2000 policyn. Samtidigt antogs Stockholms stads program för näringslivets utveckling på 2000-talet. Avsikten är att servicepolicyn skall fungera som ett viktigt komplement och faktaunderlag till näringslivsprogrammet.

Servicepolicyn innehåller flera konkreta förslag på genomförande åtgärder som t ex översyn av möjlighet och kostnader för korttidsparkering, tillgänglighetsfrågor, vägvisning, målmedveten upprustning osv.

Det pågår och planeras för flera upprustningar av centrumanläggningar och upprustningar i deras närmiljö.

Näringslivskontoret, gatu- och fastighetskontoret m fl har samarbetat på ett mycket konkret sätt för att få fram underlag för utveckling av Bandhagens centrum. Ett liknande arbete pågår nu i Kärrtorps centrum.

I samband med pågående arbete med ny detaljplan för en del av området vid Bromma stormarknadsområde kommer staden försöka bedöma konsekvenserna av vidgad handel i området. Kontoret planerar i detta fall för en utredning som skall ligga till grund för arbetet med programfrågor för de återstående delarna av hangarområdet.

S

En förvaltningsövergripande grupp arbetar med en samlad strategi för lokalisering av lågprisvaruhandel runt om i staden.

Gatu- och fastighetskontoret samarbetar också med flera förvaltningar omkring övriga mark och planprojekt för arbetsplatser i staden.

Näringslivskontoret arbetar med analyser och förutsättningar för olika företagsplatser däribland handeln runt om i Stockholm.

Skrivelsen föreslår att en rad mycket djupgående statistik och beräkningar skall tas fram. Stadens utrednings- och statistikkontor följer och redovisar utvecklingen av dagligvaruhandel, dock inte på den nivå som förslagsställarna föreslår. Flera andra organisation som också följer utvecklingen är Svensk Handel, Handelns utredningsinstitut samt Nordplan men inte heller dessa har statistik uppdelad efter stadens geografiska organisation. Deras bedömning är att det krävs enskilda intervjuer för att få en rättvisande bild för hushållens genomsnittliga inköp inom resp stadsdel. Detta är ett mycket omfattande arbete för att få en bild över hela staden. Nyttan av sådan statistik kan också ifrågasättas då det inte finns uppgifter att jämföra med från tidigare år.

Kontoret menar att många olika insatser löpande måste göras för att skapa goda planeringsförutsättningar för såväl bostäder som handel och arbetsplatser i staden. Konsekvensbedömningar är och kan vara en del i detta. Kontoret anser dock att det utredningsarbete för förslagsställarna kräver rörande statistik och beräkningar inte faller inom ramen för kontorets uppdrag utan är en renodlad näringslivsfråga samt mer lämpar sig för utredningsinstitut att genomföra. Kontoret menar också att kontorets arbete redan idag skapar förutsättningar för en mångfald butiker och ett brett serviceutbud. Kontoret kommer dock inte kunna styra variationen och mångfalden på detaljnivå eftersom detta i grunden påverkas av människors efterfrågan och ekonomiska situation.

Slutligen anser kontoret att diskussionen med invånarna om handelns och servicens utveckling i respektive stadsdel har sin naturliga plats i det lokala utvecklingsarbete som stadsdelsförvaltningarna skall initiera.

SLUT